

Efteruddannelse i almen praksis

PLO Efteruddannelse afholder mere end 500 tilskudsberettigede efteruddannelseskurser årligt rettet mod alment praktiserende læger. Tilskuddet til efteruddannelse er aftalt i overenskomsten, og kursudbydere er regionerne, private udbydere og PLO Efteruddannelse, hvor sidstnævnte er den største udbyder.

Dygtige og veluddannede læger er en forudsætning for, at almen praksis til stadighed kan levere faglig kvalitet i patientbehandlingen på højeste internationale niveau. Kompetenceudvikling i form af efteruddannelse er derfor en afgørende forudsætning for, at sundhedsreformen ambitioner om, at meget mere skal foregå i det nære sundhedsvæsen, kan føres ud i livet.

De praktiserende lægers ejerskab til og engagement i efteruddannelsesaktiviteten er meget højt, idet efteruddannelsen er forankret i aftalesystemet og drives i et samarbejde mellem Danske Regioner, PLO og de praktiserende lægers faglige selskab DSAM. Helt uden indblanding eller økonomisk støtte fra sundhedsindustrien. Det skal vi værne om af hensyn til patienterne.

Resumé

Mestre i livslang læring – praktiserende læger sætter barren

- 87,4 pct. af de alment praktiserende læger har deltaget i tilskudsberettiget efteruddannelse i 2024. 93 pct. over to år.
- Lægerne bruger i gennemsnit seks til otte dage årligt på efteruddannelse, og mange deltager i lokale efteruddannelsesgrupper.

Efteruddannelse, der matcher virkelighedens behov

- Lægerne prioriterer kurser om store sygdomsbyrder som smerter og psykiatriske lidelser, herunder ADHD, i takt med at flere patienter med disse tilstande behandles i almen praksis.
- Efteruddannelsen tilpasses de patientgrupper, der fylder mest i praksis – til gavn for både kvalitet og tilgængelighed.
- Der er stigende fokus på efteruddannelse i ledelse, organisering og trivsel, som styrker klinikkernes kapacitet og kvalitet.
- Deltagelsen i kurser omkring ledelse og organisation er mere end tredoblet på fem år.

Kontaktoplysninger

Sif Hedengran
Økonom
she.plo@dadl.dk
Tlf. +45 2279 4622

Camilla Kamstrup
Politik- og pressekonsulent
cka.plo@dadl.dk
Tlf. +45 2873 2822

Baggrund

Målet med efteruddannelse i almen praksis er at vedligeholde og øge indsigten i eksisterende og nye medicinske emner og dermed sikre højt kvalitet i behandlingen. Praktiserende læger, ansatte læger, fase 2- og 3 læger samt praksispersonale i almen praksis har mulighed for at få tilskud til deres efteruddannelse. Tilskud til efteruddannelse udbetales af Fonden for Almen Praksis.

Der findes i 2024 fire former for tilskudsberettiget efteruddannelse: Systematisk efteruddannelse (obligatorisk, temaer relevante for alle læger), selvvalgt efteruddannelse (frivillig, tilpasset den enkelte læges behov), decentral gruppebaseret efteruddannelse og tilskudsberettiget efteruddannelse for praksispersonale (til personale i praksis med ydernummer). Ansøgninger til Fonden For Almen Praksis udgør datagrundlaget for, hvor mange af de tilskudsberettigede læger der deltager i efteruddannelse.

Datagrundlaget for antal deltagere, antal kurser og kursusemner vedrører PLO Efteruddannelses kurser, som dækker ca. halvdelen af markedet. Dermed baserer alle tal, der omhandler varighed, antal deltagere og emner, sig kun på kurser og gruppebaserede moduler udbudt af PLO Efteruddannelse.

Højt efteruddannelsesniveau blandt praktiserende læger

Efteruddannelse er en afgørende brik i at sikre kvaliteten af patientbehandling – og de praktiserende læger går forrest. Tal fra Fonden for Almen Praksis viser, at hovedparten af lægerne i almen praksis aktivt prioriterer at holde deres faglige viden ajour. I 2024 har 3.048 ud af 3.486 tilskudsberettigede praktiserende læger anvendt Fonden til enten selvvalgt, systematisk eller begge typer efteruddannelse. Det svarer til, at mindst 87,4 pct. har deltaget i godkendt efteruddannelse det seneste år.

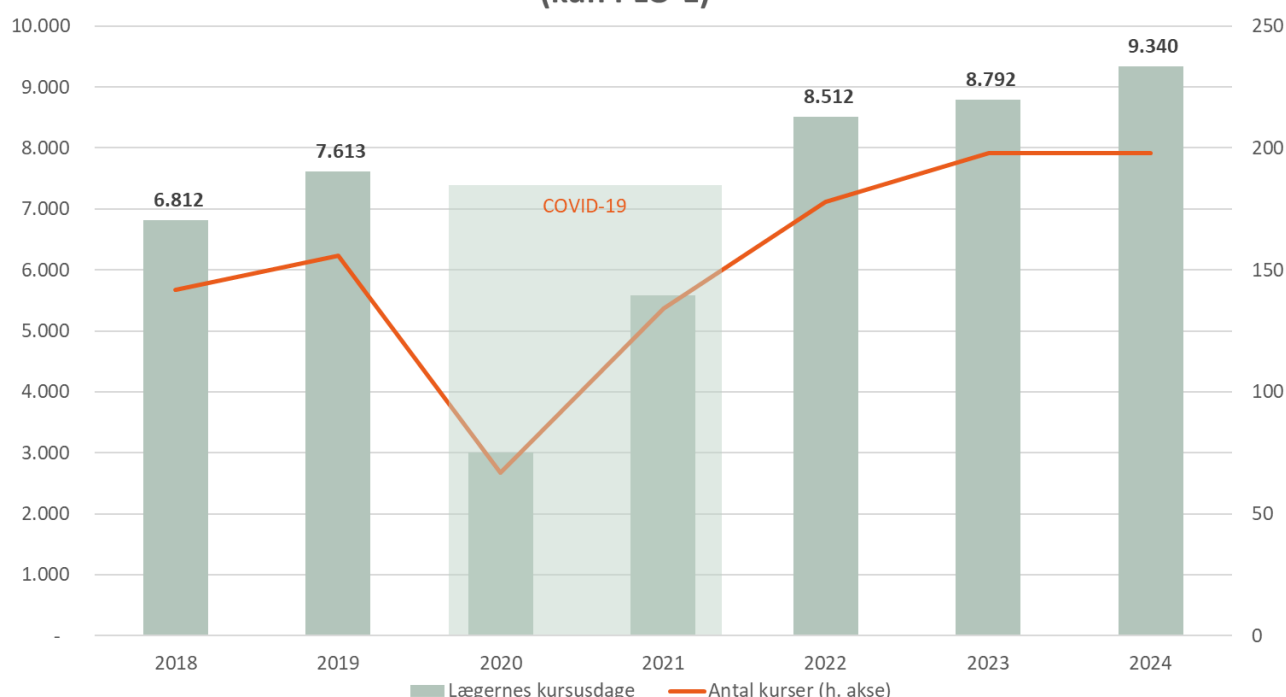
Det faktiske niveau er endnu højere, da opgørelsen alene omfatter de læger, der har søgt tilskud for deltagelse. Oveni dette skal lægges, at mange læger også deltager i kurser, som ikke er tilskudsberettigede. Tallene vidner om, at efteruddannelse er solidt forankret i de praktiserende lægers professionelle praksis.

En medlemsundersøgelse foretaget af PLO i 2017 viste, at 99 pct. af de praktiserende læger deltog i efteruddannelse.ⁱ Her er medtaget alle typer af efteruddannelse. En nyere undersøgelse peger på, at 93 pct. deltager i efteruddannelseskurser over en toårig periode.ⁱⁱ Sammenholdt med de aktuelle tal fra Fonden For Almen Praksis, hvor 87,4 pct. har søgt tilskud for kursusdeltagelse i 2024, tyder meget på, at det reelle deltagelsesniveau ligger et sted mellem 87 og 99 pct. Tilskudstallene dækker nemlig kun over læger, der aktivt har søgt i Fonden – og det er sandsynligt, at en del læger deltager i efteruddannelse uden at gøre brug af denne mulighed. Tilskud er kun til godkendt efteruddannelse - lægerne kan også deltage i efteruddannelse, der ikke er godkendt til tilskud.

Uanset opgørelsesmetode er efteruddannelsesniveauet blandt praktiserende læger højt – formentlig blandt de højeste for nogen faggruppe i Danmark. Ifølge den tidligere

medlemsundersøgelse på området brugte lægerne i gennemsnit seks dage årligt på tilskudsberettigede aktiviteter og ni dage i alt på efteruddannelse. Baseret på tilskudstal fra 2024 estimeres det, at lægerne i gennemsnit har brugt seks kursusdage på efteruddannelse godkendt af Fonden for Almen Praksis. Inkluderet tid brugt på gruppebaseret efteruddannelse, er estimeret omkring syv til otte dage årligt. Og tallet vokser. Siden 2018 har der været kontinuerligt vækst i både antallet af kurser samt antallet af deltagere.

Udvikling i lægernes deltagelse i tilskudsberettiget efteruddannelse (kun PLO-E)

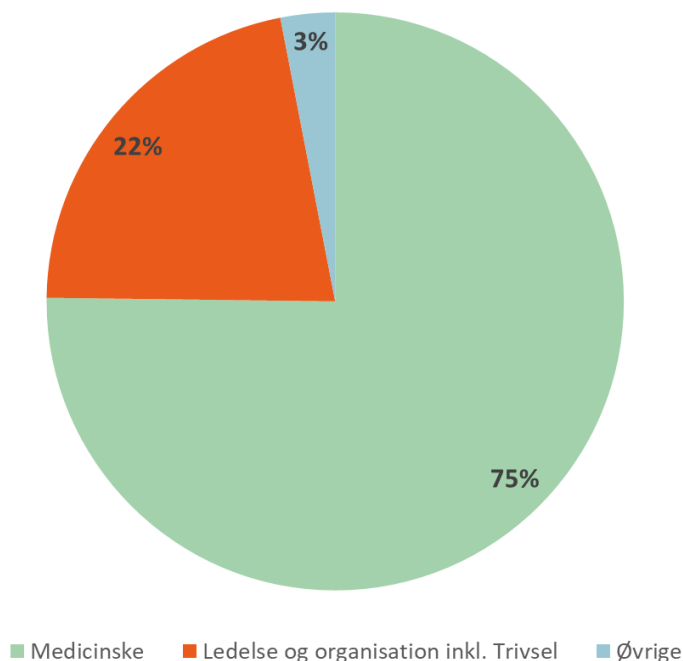
Producerede kursusdage er kursets varighed gange antal læger, der deltager på kurset. Aktiviteten daler drastisk i 2020 og 2021, hvilket skyldtes COVID-19, der betød, at mange kurser måtte aflyses. Lægerne har tilsammen brugt 9.340 kursusdage i 2024 på efteruddannelse, bare på kurser der er udbudt af PLO Efteruddannelse. Et estimat er dermed, at lægerne bruger op mod 18.000 kursusdage årligt på at efteruddanne sig.

Kategorisering af efteruddannelsesaktiviteter: 2/3 er inden for medicinske emner

Når man ser på, hvilke temaer lægerne primært efteruddanner sig inden for, er det tydeligt, at medicinske emner fylder absolut mest. I 2024 udgjorde efteruddannelse med medicinsk indhold 75 pct. af den samlede efteruddannelse for læger udbudt af PLO Efteruddannelse. Det vidner om en klar prioritering af faglig fordybelse og opdatering inden for kerneområderne i den kliniske praksis.

Selv om det største specifikke emne målt på antal deltagere og varighed er inden for ledelse og organisering (se næste afsnit), udgør kurser, der relaterer sig til ledelse, organisation, kommunikation og trivsel, samlet set 22 pct.

Overordnede kursuskategorier i 2024

Anm: Inkluderer både kurser og gruppebaseret. Kursustyper er lægekurser og fælleskurser.
Kilde: PLO-E kursusdata.

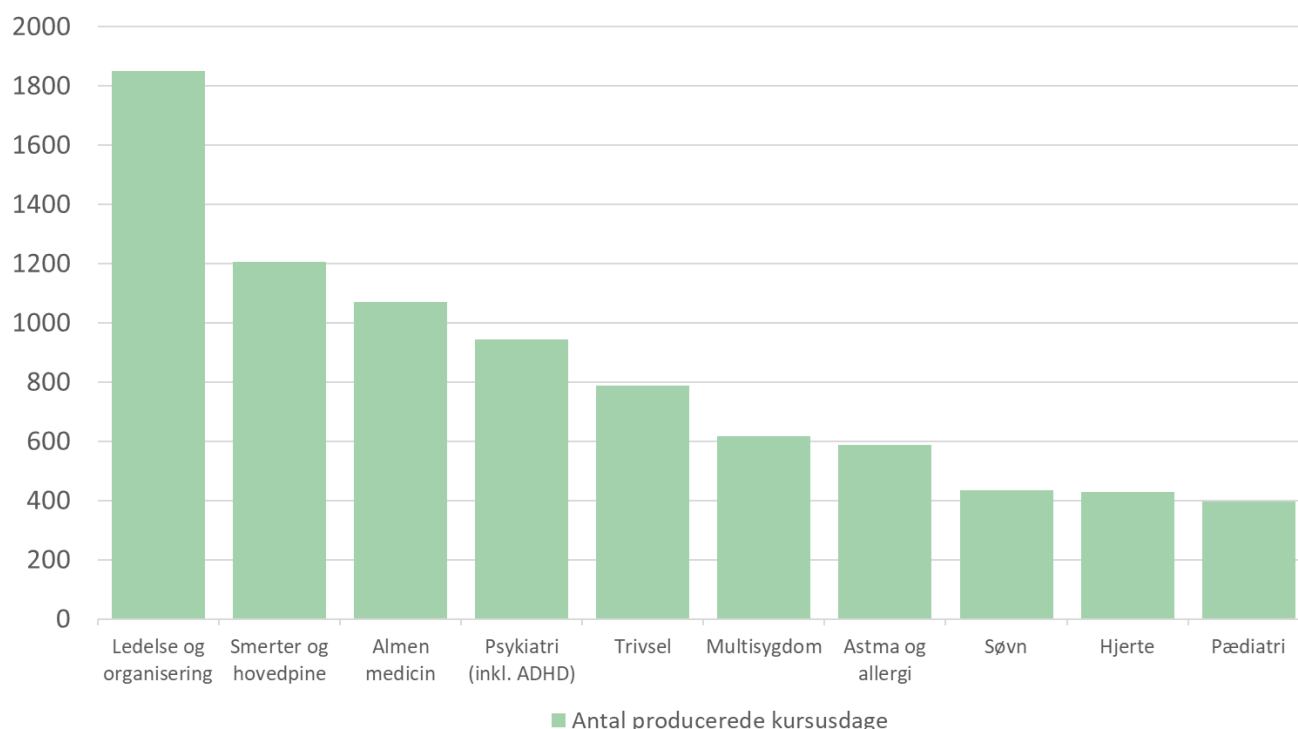
Efteruddannelsestemaer afspejler aktuelle sundhedsudfordringer og patientbehov

Ser man på, hvilke emner der fylder mest i lægernes efteruddannelse, afspejler disse samtidigt sygdomsbillede i befolkningen. Lægernes efteruddannelsesvalg afspejler ikke blot faglig interesse, men afspejler et aktivt ansvar for at imødekomme de mest presserende sundhedsudfordringer i samfundet.

Næst efter ledelse og organisation er efteruddannelse inden for smerter og hovedpine det, der fylder mest for de praktiserende læger. En opgørelse over top-10 største emner målt i antal producerede kursusdage er vist i figuren nedenfor.

Ifølge rapporten Sygdomsbyrden i Danmarkⁱⁱⁱ er lænderygsmarter den mest udbredte sygdom i den danske befolkning, mens nakkesmerter indtager tredjepladsen. Der er årligt 3.571.907 ekstra kontakter til almen praksis blandt personer med lænderygsmarter sammenlignet med personer uden lænderygsmarter. Det ekstra antal kontakter svarer til 7,5 pct. af alle kontakter til praktiserende læge. Tilsvarende har personer med nakkesmerter 2.511.673 ekstra kontakter svarende til 5,3 % af det samlede kontakttal.

Største emner blandt lægerne i 2024

ANM.: Inkluderer kurser og gruppebaseret for læger.
Kilde: PLO-E kursusdata.

Patienter med smerteproblematikker fylder således betragteligt i almen praksis, og det er derfor både naturligt og nødvendigt, at de praktiserende læger efteruddanner sig i netop dette område. Det afspejler, at efteruddannelse målrettes de mest presserende sundhedsudfordringer.

De samfundsøkonomiske konsekvenser er ligeledes betydelige. Alene smerter i lænd, ryg og nakke medfører årlige meromkostninger på over 50 mio. kr. i sundhedsvæsenet og i form af tabt produktion og for tidlig død. Inkluderer øvrige smertetilstande og hovedpine, er de samlede omkostninger langt højere. Når lægerne efteruddanner og dygtiggør sig i behandling af de mest udbredte og belastende tilstande, er det til direkte gavn for både patienterne og samfundet som helhed.

Derudover har de praktiserende læger i stigende grad fokuseret på psykiatri i deres efteruddannelse. Dette afspejler en generel udvikling, hvor flere psykiatriske opgaver i stigende grad håndteres i almen praksis. I 2024 deltog lægerne i alt i 992 kursusdage med psykiatrisk indhold – en markant stigning fra 390 kursusdage i 2021. Det svarer til en vækst på 154 pct. over tre år.

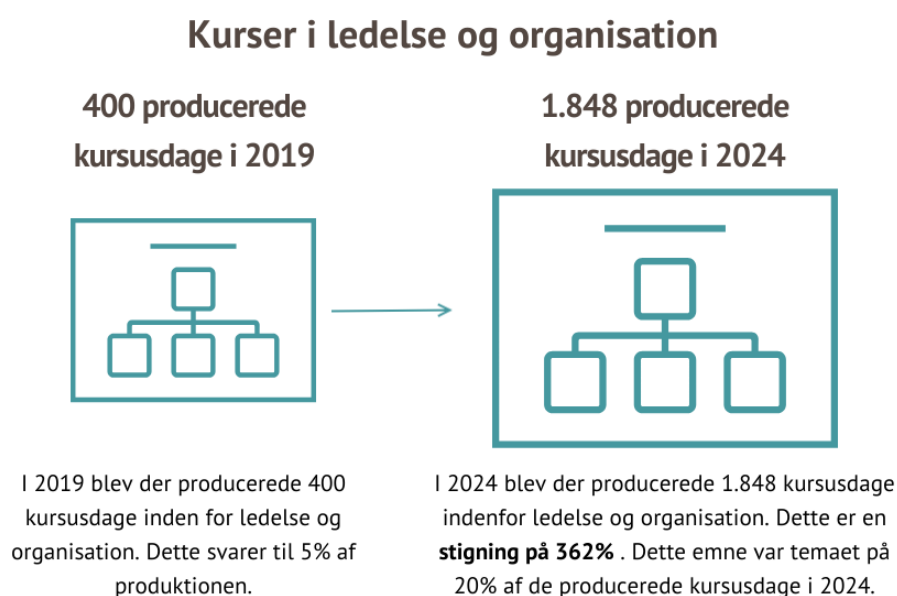
Den stigende decentralisering af psykiatrisk behandling til det nære sundhedsvæsen betyder, at lægerne i højere grad efteruddanner sig til at kunne håndtere psykiske lidelser i

deres daglige praksis. Alene i 2024 brugte lægerne omkring 200 kursusdage gennem PLO Efteruddannelse på ADHD – et område, der fylder stadig mere i almen praksis.

Efteruddannelsen styrker lægers rolle som klinikledere

Foruden efteruddannelse inden for sygdom og sundhed viser tallene fra 2024, at det største emne var efteruddannelse inden for ledelse og organisation, som der i overenskomst om almen praksis fra 2021 blev sat særligt fokus på^{iv}. De mange nye opgaver i almen praksis gør det nødvendigt at have en velorganiseret klinik med et godt samarbejde. Overenskomsten gav nye muligheder for uddelegering af opgaver til personalet og dermed en ny og bedre organisering af klinikkens ressourcer, hvor der samtidig gives ekstra tilskud til uddannelse inden for dette.

Dette tiltag afspejler sig i tallene, hvor aktiviteten i forhold til kurser, der relaterer sig til ledelse og organisation af almen praksis, er steget markant. Fra 2021 til 2024 er deltagelsen i efteruddannelseskurser udbudt af PLO Efteruddannelse inden for ledelse og organisering vokset fra 400 til 1.848 kursusdage svarende til mere end en tredobling. Det overordnede antal producerede kursusdage i samme periode er steget 23 pct. Dermed har man set en klar effekt fra fokus i overenskomsten. Statistikken er illustreret i figuren nedenfor.

Kilde: PLO kursusdata.

Udviklingen er positiv, da kompetencer inden for ledelse, uddelegering og samarbejde kan sikre, at opgavemængden og ressourcerne harmonerer, hvilket kan øge effektiviteten og arbejdsglæden i klinikkerne.

ⁱ https://laeger.dk/media/eypnkdbo/medlemsundersogelse_om_efteruddannelse.pdf

-
- ii <https://ugeskriftet.dk/nyhed/efteruddannelse-hvorfor-kommer-de-ikke-afsted>
- iii https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2023/Sygdomsbyrden-2023/Sygdomme-Sygdomsbyrden-2023.ashx?sc_lang=da&hash=D5A3E38D69ED707803158DEF28BBAA9F
- iv https://www.laeger.dk/media/evmpqffo/forhandlingsaftale_ok22_0.pdf